

5. UNICEF. *Starea de nutriție și statusul iodului la școlari. Institutul pentru Ocrotirea Mamei și Copilului prof. dr. „Alfred Rusescu”.* UNICEF - Reprezentanța în România. București: MarLink, 2006.
6. *Programe școlare revizuite pentru disciplina opțională Educație pentru sănătate, clasele I-XII-a (variantă modulară revizuită).* București, 2007.
7. CATRINOIU, D.; PARIS, S. *Manual de nutriție.* București: Ed. Universitară „Carol Davila”, 2006.

PARTICULARITĂȚILE MANIFESTĂRII AGRESIVITĂȚII ȘI VIOLENȚEI LA ELEVII CLASELOR PRIMARE

*Balan Corina, doctorandă
Universitatea de Stat din Moldova*

CZU: 316.624:373.3

Abstract

The age of the primary schooling is one of the periods for an intense development, and the pressure of the social and cultural structures and the absorption of the child in the school institutions demand all his possibilities of accommodation. The differences between the kindergarten and the family requirements suppose and demand, at the same time, a great variety of behaviors and the contradictions between external requests and internal possibilities become more active. Basically, these contradictions become starting points for an explosive development of the behaviors, of the opposite social behaviors, of the acquisition of different activities, of the gain of abilities enrolled in the school program.

Key-words: aggression, school violence, primary schooling, manifestations.

Introducere

Formarea personalității copilului se realizează în strânsă legătură cu instituțiile în care acesta asimilează diferite cunoștințe despre om și societate, respectiv grădinița și școala. Acestea reprezintă primele instituții în care copilul trebuie să se adapteze unui program și anumitor norme de conduită, locul unde copilul își formează prima atitudine în raport cu societatea și asimilează primele cunoștințe referitoare la raporturile dintre oameni.

Încadrarea în instituția școlară este o etapă importantă în dezvoltarea ontogenetică a copilului, primul ciclu de învățământ fiind situat între etapa de creștere și dezvoltare din primii ani de viață și parcurgerea perioadei adolescenței.

Abordarea științifică a problemei

Personalitatea școlarului mic, în ansamblul său, are o anumită instabilitate și fragilitate caracteristică acestei etape. În unele situații, micul școlar se autoreglează foarte bine, în timp ce, în alte împrejurări, este dezorientat, inadapdat, inefficient și are nevoie, în continuare, să fie ajutat și coordonat de către adult. De asemenea, școlarul este capabil, la această vârstă, să desfășoare activități mai complexe, să stabilească relații mai conștiente, să demonstreze capacități noi de autonomie și independență.

Trăsăturile și sistemul caracterial subordonează mai bine particularitățile temperamentale. Chiar și copiii mai impulsivi, mai neastâmpărați dobândesc de-a lungul anilor de școală primară capacități de stăpânire promptă, dacă împrejurările o cer. Relațiile și comunicarea din spațiul școlii și din grupurile informale produc schimbări în conduita morală a micilor școlari. J. Piaget (1980) remarcă faptul că, de cele mai multe ori, sentimentele morale, legate la început de o autoritate sacră, evoluează în sensul unui respect natural și al unei reciprocități ale cărei efecte de decentrare sunt mai profunde și mai durabile.

Cunoașterea particularităților copiilor specific legate de fenomenul violenței, pe fiecare palier de vârstă, este de mare importanță din perspectiva necesității aplicării unor măsuri de prevenție sau intervenție, în vederea reducerii comportamentelor agresive și violente, înregistrate la vârsta miciei școlarității.

Astfel, de-a lungul miciei școlarități (între 6 / 7 și 10 / 11 ani), copiii sunt mult mai interesați unii de alții și, de aceea, își caută des companii. Pot avea relații plăcute în grupul de prieteni, dar, la fel de bine, se pot confrunta cu certuri foarte dese, aparent fără motiv. În astfel de situații, ei învață să țină cont unii de alții și să rezolve conflictele [2, p. 30]. Ulterior, viața de grup îi permite copilului să înțeleagă că o normă, o regulă este produsul înțelegerii între oameni și că ea poate fi modificată dacă toți sunt de acord. Copilul exersează o experiență a participării la elaborarea unor norme de grup și totodată a autoreglării în acord cu ele. În grup, copilul poate cunoaște experiența reciprocității și a solidarității, atât de esențiale pentru dezvoltarea sa mentală și pentru echilibrul său viitor, dar poate experimenta și o atitudine de împotrivire constantă și nemotivată de nici o altă acțiune.

La vârsta de 10 – 11 ani, transformările biologice dau naștere în plan psihologic unor trăiri tensionate, confuze și de disconfort. La această vârstă, copiii sunt neliniștiți, stângaci, nesiguri pe ei, doritori de a fi independenți și de a face parte dintr-un grup, diversificarea afectivă ducând și la apariția unor forme protestatate, de opoziție, la trăirea unor sentimente de culpabilitate sau de respingere a unor cerințe fixate de adulți și considerate absurde [2, p. 30].

Dezvoltarea cognitivă specifică acestei vârste și experiențele de interacțiune cu ceilalți pot să-l facă să vadă în ce fel o cerință care nu-i convine ar putea fi ocolită. Astfel, apar primele minciuni adevărate. De obicei, copiii recurg la aceste minciuni dacă se exercită asupra lor o severitate exagerată din partea părinților sau a cadrelor didactice și au, după părerea lor, rol de apărare. Indiferent de motivele care îi îndeamnă la minciună, sancționarea ei trebuie să fie imediată și însoțită de explicații, deoarece abaterile de acest gen pot degenera în altele mult mai grave, precum: furtul, agresivitatea și violența.

Prin relațiile cu ceilalți, dar și prin activitățile în care se angajează, copiii dobândesc treptat trăsături, precum: punctualitate, perseverență, spirit de organizare, conștiinciozitate, alături de superficialitate, dezorganizare, indiferență, prefăcătorie.

Contactul cu literatura, cu eroii diferitelor povestiri le oferă copiilor posibilitatea de a cunoaște multe modele de viață. Ei încearcă și reușesc, de multe ori, să transpună în conduita lor caracteristici ale exemplurilor întâlnite, dar această transpunere nu se face automat. Se întâlnesc situații în care școlarii mici știu foarte bine ce înseamnă o anumită trăsătură și își definesc corect poziția față de aceasta și, totuși, când sunt puși în situația de a acționa efectiv, nu procedează în concordanță cu atitudinile și cunoștințele pe care le au, deoarece caracterul nu este suficient de elaborat sub raportul unificării cuvântului cu fapta sau, dimpotrivă, imită comportamentul negativ al medelului prezentat, deși au luat la cunoștință faptul că acesta este de evitat. La vârsta miciei școlarități încă nu este formată capacitatea de proiectare și planificare a faptelor, de apreciere corespunzătoare a acestora și de raportare la cerințele sociale.

Studiind cauzele care conduc la comportamente neadecvate ale elevilor, teoreticienii disciplinei au asociat comportamentul perturbator al elevului cu următoarele:

- a) existența unor emoții sau situații, precum:

- supărarea sau frustrarea – când copiii nu vor să facă ceva ce nu le place, de exemplu, pagini întregi cu liniuțe, cu litere, cu exerciții de același fel, pe care știu să le facă bine sau când primesc interdicția de a ieși la joacă;
- furia – când consideră că au fost tratați nedrept, au fost răniți sau agresați, ori când au fost împiedicați să obțină ceva la care se așteptau sau să facă ceva ce își doreau foarte mult;
- sentimentul neputinței – când nu pot face față unor cerințe personale sau ale părinților, ale profesorilor; de exemplu, lipsa de îndemânare în bucătărie, în sala de sport;
- gelozia – atunci când simt că nu primesc atenția cuvenită în raport cu ceilalți: frați, colegi, prieteni;
- frica – de a nu fi admonestați, ironizați în fața colegilor, frica de eșec școlar;
- reacție față de un atac – față de remarci umilitoare sau pedepse nemeritate;
- abandonul – prima zi de școală poate fi în mintea copiilor un astfel de moment;
- lupta pentru putere – lupta pentru poziția de lider în cadrul grupului din care fac parte, dorința de a face numai ceea ce le place etc.;
- atragerea atenției – copiii observă faptul că pot atrage atenția părinților doar dacă țipă sau trântesc, mușcă sau lovesc;
- plictiseala – există tendința de a face ceva mai puțin obișnuit ori ieșit din comun, atunci când nu au destule posibilități de petrecere a timpului liber;
- nevoia de exprimare a trăirilor negative – mulți copii se comportă violent pentru a descătușa frustrări și tensiuni interioare;
- nevoia de control, intenția de a influența persoanele din jur;
- nevoia de atenție sau respect din partea altor persoane;
- presiunea din partea grupului;
- nevoia de stimă;
- nevoia de răzbunare;
- nevoia de a semnala o lipsă [3, 5];

- b) existența unor modele de comportament violent – în familie, în grupul de prieteni, apropiați sau în mass-media;

- c) existența unor condiții care facilitează descărcarea agresivității: căldura sau factori potrivnici de mediu [2, p. 31].

În școală, comportamentele elevilor sunt atât de variate, încât uneori surprind de-a dreptul cadrele didactice. Formele de manifestare ale acestora variază de la comportamente evazioniste (în care elevii își exprimă rezistența sau opoziția față de anumite practici școlare, prin neimplicare) la comportamente agresive (care reflectă personalități conflictuale sau expresii ale inadapării elevilor la exigențele mediului școlar și social în care trăiesc) [1, p. 164]. Alături de formele menționate ale comportamentelor evazioniste ale elevilor, în practica școlară se mai întâlnesc și alte forme, precum: reveria sau retragerea temporară a unor elevi într-o lume imaginară; închiderea acestora în fața informațiilor provenite de la profesori; pasivitatea și apatia; regresia (adoptarea unor comportamente infantile); dezvoltarea obișnuinței de a se izola; a fobiei de școală; descurajarea; deprimarea; refuzul de a comunica [4, p. 195].

Concluzie

În fiecare școală există un grup mai mult sau mai puțin numeros de elevi expuși riscului de a manifesta comportamente agresive. Factorii care conduc la o asemenea situație sunt diverși și acționează într-o strânsă corelație. Din această perspectivă, școlii îi revine o responsabilitate

majoră în educarea și formarea la elevi a atitudinilor și comportamentelor non-agresive. Asumarea cu responsabilitate și seriozitate de către școală a îndrumării din punct de vedere educativ a elevilor presupune confruntarea cadrelor didactice cu problemele cotidiene ale comportamentelor agresive și violente ale copiilor, generate de cauze concrete, precum: anturaj, familii dezorganizate, carențe educaționale, lipsa stimei de sine.

Educația în școală trebuie să vizeze ansamblul personalității elevului, urmărind să-i formeze nu numai orizontul cultural, ci și cel afectiv, emoțional, volitiv, atitudinal, să-i susțină eforturile, să-i lărgescă interesele, să-i determine progresiv orientarea și să-i optimizeze procesul de socializare.

BIBLIOGRAFIE

1. BLÂNDUL, VALENTIN, COSMIN. *Psihopedagogia comportamentului deviant*. București: Aramis Print, 2012.
2. CĂLINECI, MARCELA CLAUDIA; PĂCURARI, OTILIA ȘTEFANIA; STOICESCU, DANIELA, *Valori comportamentale și reducerea violenței în școală*. București: Educația 2000+, 2009.
3. JONES, V. & JONES, L. *Comprehensive Classroom Management: Creating Communities of Support and Solving Problems*. New York: Pearson Education, 2007.
4. NEAMȚU, CRISTINA. *Devianța școlară. Ghid de intervenție în cazul problemelor de comportament*. Iași: Polirom, 2003.
5. WALTERS, Jim; FREI, SHELLY. *Managing Classroom Behavior and Discipline*. Shell Education, 2007.

VALORIFICAREA METODELOR INTERACTIVE ÎN PREDAREA-ÎNVĂȚAREA PĂRȚILOR DE VORBIRE LA NIVELUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI PRIMAR

*Popa Florentina, Școala Gimnazială Pr. Gh. Săndulescu, comuna Dragomirești, județul Neamț, România
doctorandă, UPS „Ion Creangă” din Chișinău
Valentina Ciobanu, dr., conf. univ.
UPS „Ion Creangă” dn Chișinău*

CZU:373.3.016:811.135.1'36

Abstract

This article addresses the issue of capitalizing on interactive methods in teaching-learning parts of speech at the primary level of education. In order to improve the results of primary school students, an investigation was conducted, which showed the effectiveness of modern methods in mastering grammatical concepts. The results of the investigation confirm that interactive methods facilitate the teaching-learning of parts of speech, develop the spirit of observation and streamline the formation of competence to apply grammatical concepts in communication through the personal effort of primary school students.

Key words: interactive methods, classical methods, parts of speech, morphological concepts, educational process.

În condițiile societății contemporane și ale modernizării sistemului de învățământ, tot mai frecvent constatăm că la predarea – învățarea părților de vorbire în clasele primare au prioritate metodele interactive.

În acest sens menționăm că s-au efectuat diverse studii cu referire la procesul de însușire a conceptelor gramaticale prin aplicarea metodelor moderne.

Actualmente se atestă, pe plan internațional și național, existența diverselor investigații cu privire la problema aplicării atât a metodelor clasice, cât și a celor interactive în procesul predării – învățării conceptelor gramaticale la nivelul primar de învățământ.